

Transitiva och intransitiva verb

Hur använder man transitiva och intransitiva verb?

"Transitiva verb" beskriver en handling som påverkar någon annan eller något annat.

Han tvättar bilen.

Verbet "tvätta" kallas här transitivt, därför att det beskriver en handling som påverkar något. Detta måste vara utsatt i meningen: **bilen**.

Ordet transitivt betyder "att gå över, eller från en sida till en annan."

Du kan prova om ett verb är transitivt genom att göra meningen till en passiv sats. En passiv sats är en kommunikation, där det som utsätts för handlingen står först. Aktiv sats: Olle städar huset. Exempel på en passiv sats: Huset städas av Olle. Om det går att bilda en passiv sats, så är verbet transitivt. Du vet nu att verbet "städa" är transitivt.

"Intransitiva verb" (inte transitiva) beskriver en handling som inte påverkar någon annan eller något annat.

Folke **njuter** i solen.

Verbet "njuta" kallas här intransitivt, därför att det beskriver en handling som inte påverkar någon annan eller något annat.

Intransitiva verb är även namn på en handling, där det som påverkas inte är utsatt i meningen.

Han är ute och **tvättar**.

Verbet "tvätta" kallas här intransitivt därför att det beskriver en handling som påverkar något som inte är utsatt i meningen.

Övningsuppgift

Vad är skillnaden på transitiva och intransitiva verb?

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med olika transitiva och intransitiva verb.

Mer om transitiva verb

Namn på handling som påverkar

Vissa transitiva verb beskriver en handling som påverkar någon eller något och detta är utsatt i meningen.

Exempel:

- Han **högg** ner trädet.
- Olle **lackade** båten i somras.
- Nils **stängde** dörren och **skrev** ett brev.
- Per **öppnade** fönstret.
- Jag **badade** hunden och **matade** den sedan.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med denna sortens transitiva verb.

Namn på handling som är i kontakt

Andra transitiva verb beskriver en handling, som är i kontakt med någon eller något och detta är utsatt i meningen.

Exempel:

- Kan du **hämta** flaskan?
- Han **hämtade** telefonen och **ringde** henne.
- Berit **beordrade** sin man att diska.
- Läraren **uppmuntrade** eleverna.
- Kan du **ta** äpplena?
- Vi **hyllar** fotbollslaget!

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med denna sortens transitiva verb.

Namn på handling som gäller någon eller något

Transitiva verb beskriver en handling som gäller någon eller något och detta är utsatt i meningen.

Exempel:

- Berit **tycker om** fina blommor.
- Joel **uppskattar** goda middagar.
- Greta **gillar** mogna plommon.
- Doris **läste** dikten för oss.
- Morfar **berättade** en saga för barnen.
- Han **godkänner** godkänner vårt förslag till utbyggnad.
- De **accepterar** nederlaget.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med denna sortens transitiva verb.

Vissa verb kan endast vara transitiva.

De beskriver en handling som påverkar, är i kontakt med eller gäller någon eller något och detta måste sättas ut i meningen.

- Kan du **lägga** boken där?
- Lisa **satte** glaset på bordet.
- Sture **ställde** bilen i garaget.
- De **fällde** många träd i lördags.
- Olle **hittade** sin drömflicka.
- Han **fann** en båtplats i hamnen.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med denna sortens transitiva verb.

Mer om intransitiva verb

Intransitiva verb beskriver en handling, som inte påverkar någon annan eller något annat.

Intransitiva verb är även namn på en handling, där det som påverkas inte är utsatt i meningen.

Meningar med intransitiva verb:

- Hon är nere i källaren och **tvättar**.
- **Skriver** du snart?
- Nu får vi sätta igång och **damma**.

- Tycker du om att **dansa**?
- Ulla ville inte **diska**.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med intransitiva verb.

Vissa verb kan endast vara intransitiva

Bindeverben (se artikeln "Olika sorters verb") är t.ex alltid intransitiva.

Verb som är alltid är intransitiva:

- Han **simmar** varje morgon.
- Stina **är** lycklig.
- Folke **njuter** i bastun.
- Nils **sitter** snett på stolen.
- De **springer** långt varje vecka.
- Han **kallas** "Blixten".
- Hur länge skall vi **stå** här?
- Sture **verkar** trött.
- Sten **ligger** och vilar sig nu.
- Han **heter** Nils.
- Vi skall **gå** hem snart.
- Jag **blir** färdig snart.
- **Sover** du?

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med denna sortens intransitiva verb.

Verb som är både transitiva och intransitiva

Vissa verb kan både vara transitiva och intransitiva beroende på hur du kommunicerar.

- Ordet "plöja" som transitivt verb:
Han **plöjer** åkern snabbt.

Ordet "plöja" som intransitivt verb:
Jag vet att Nils **plöjer** senare idag.

- Ordet "läsa" som transitivt verb:
Tycker du om att **läsa** böcker?

Ordet "läsa" som intransitivt verb:
Hon **läste** hela förmiddagen.

- Ordet "skriva" som transitivt verb:
Yngve håller på att **skriva** en bok.

Ordet "skriva" som intransitivt verb:
Hon **skrev** hela förmiddagen.

- Ordet "ringa" som intransitivt verb:
Jag går in i mitt rum och **ringer**.

Ordet "ringa" som transitivt verb:
Får jag lov att **ringa** ett samtal?

- Ordet "måla" som intransitivt verb:
Sten är ute och **målar** i eftermiddag.

Ordet "måla" som transitivt verb:
Nils **målar** en tavla på kvällarna.

- Ordet "äta" som transitivt verb:
Vera **äter** en biff.

Ordet "äta" som intransitivt verb:
Vi sitter och **äter**.

- Ordet "röka" som transitivt verb:
Nu är det dags att **röka** en cigarr.

Ordet "röka" som intransitivt verb:
Skall vi gå ut och **röka**?

- Ordet "åka" som transitivt verb:
Han **åker** bil till stan.

Ordet "åka" som intransitivt verb:
Sture tycker om att **åka** fort.

- Ordet "spela" som transitivt verb:
Han **spelar** piano hela dagen lång.

Ordet "spela" som intransitivt verb:
Radion **spelar** högt.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar och använd verben både som transitiva och intransitiva.

Intransitiva verb som du gör till transitiva

Till vissa fasta intransitiva verb kan du lägga en beskrivning av vad de handlar om. Då blir de transitiva verb.

- Nu skall vi **sjunga** en sång.
- Han **tänkte** fina tankar om henne.
- Hon **drömde** en otäck dröm i natt.
- Sture **skrattade** ett högt skratt på bröllopet.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar och gör intransitiva verb till transitiva enligt ovan.

Fler intransitiva verb som du gör till transitiva

Du kan lägga till en beskrivning av vad något påverkar, kontaktar eller handlar om. Då använder du en lämplig preposition efter det fasta intransitiva verbet.

- Hon **är** sur på honom.
- Doris **grubblar** över skilsmässan.
- Olle **funderade** på äktenskap.
- Han **är** lycklig över vinsten.
- Vilhelm **tänkte** på företagets framtid.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar och gör intransitiva verb till transitiva med hjälp av en preposition enligt ovan.

En översikt över transitiva och intransitiva verb

Det finns några olika sorters verb med tanke på vad de påverkar, kontaktar eller handlar om.

Verb som alltid är transitiva

- Kan du **lägga** boken där?
- Lisa **satte** glaset på bordet.
- Sture **ställde** bilen i garaget.

- De **fällde** många träd i lördags.
- Olle **hittade** sin drömflicka.
- Han **fann** en båtplats i hamnen.

Verb som alltid är intransitiva

- Hugo **låg** på soffan.
- Gästerna **sitter** på sina platser.
- Han **är** väldigt lycklig.
- Vi fick **stå** och vänta i timmar.
- Han **var** rädd för att **falla** nedför klippan.
- Berit **verkar** pigg.
- Ljuset **brann** med klar låga.

Verb som kan vara både transitiva och intransitiva

- Ordet "köra" som transitivt verb:
Sture **kör** bilen till Malmö.

Ordet "köra" som intransitivt verb:
Han **körde** för fort.

- Ordet "skriva" som transitivt verb:
Pär **skrev** en bok förra året.

Ordet "skriva" som intransitivt verb:
Ulla **skriver** bra.

- Ordet "läsa" som transitivt verb:
Nu har jag **läst** klart boken.

Ordet "läsa" som intransitivt verb:
Han sitter alltid inne och **läser**.

- Ordet "måla" som transitivt verb:
Hur lång tid tar det att **måla** en tavla?

Ordet "måla" som intransitivt verb:
Olle kan inte leva på att **måla**.

- Ordet "studera" som transitivt verb:
Vi skall ut i naturen och **studera** fåglar.

Ordet "studera" som intransitivt verb:
Han **studerade** flitigt under sommaren.

Intransitiva verb som du gör till transitiva

- Nu skall vi **sjunga** en sång.
- Han **tänkte** fina tankar om henne.
- Hon **drömde** en otäck dröm i natt.
- Sture **skrattade** ett högt skratt på bröllopet.

Andra intransitiva verb som du gör till transitiva

Fasta intransitiva verb som du gör till transitiva genom att lägga till en preposition och ett direkt objekt.

- Han **bad** om massage på ryggen.
- Sofia **grubblade** över problemet.
- Olle **skrattade** åt clownen.
- Du måste **tänka** på mössan.
- Cecilia **funderade** på problemet.

Nu vet du vad transitiva och intransitiva verb är och hur de används!